

Sag C-677/23

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

14. november 2023

Forelæggende ret:

Krajský súd v Prešove (Slovakiet)

Afgørelse af:

12. oktober 2023

Sagsøgere:

A.B.

F.B.

Sagsøgte:

Slovenská sporiteľňa, a.s.

ARBEJDSDOKUMENT

Hovedsagens genstand

Appel iværksat til prøvelse af dom afsagt inden for rammerne af et anerkendelsessøgsmål, hvorunder der var nedlagt påstand om, at det blev fastslået, at der ikke skal betales renter og afdrag, at der foreligger ubegrundet berigelse og at kontraktvilkårene er urimelige.

Genstand og retsgrundlag for forelæggelsen

Den forelæggende ret anmoder om en fortolkning af artikel 10, stk. 2, litra c), i direktiv 2008/48 for så vidt angår kravet om en klar og koncis definition af kreditaftalens løbetid og spørger, om en angivelse af aftalens løbetid i en kreditaftale svarer til den periode, der er defineret som »under og efter (en handelstransaktion)« i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2005/29. Den forelæggende ret anmoder også om fortolkning af artikel 10, stk. 2, litra g), i direktiv 2008/48 for så vidt angår kravet om, at kreditaftalen klart og koncist skal angive alle de antagelser, der er lagt til grund ved beregning af de årlige omkostninger i procent.

Præjudicielle spørgsmål

A.1 Skal artikel 10, stk. 2, litra c), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF (EUT L 2008 af 133, s. 66) (herefter »direktiv 2008/48«) fortolkes således, at en klar og koncis angivelse af kreditaftalens løbetid i et kontraktvilkår:

- kræver en klar definition af kreditaftalens løbetid, for eksempel ved at angive datoen for indgåelse og ophør af aftalen (fra... til...), eller ved at bruge kalenderenheder, såsom måneder eller år (f.eks. for en periode på et år), eller
- er det tilstrækkeligt, at forbrugeren selv kan beregne aftalens løbetid eller på en anden måde, ud fra kontrakts vilkår, f.eks. ud fra antallet af månedlige afdrag eller tidspunktet for fuld afvikling af lånet, kan udlede aftalens løbetid?

A.2 Skal artikel 10, stk. 2, litra c), i direktiv 2008/48 fortolkes således, at oplysningerne i kreditaftalen om aftalens løbetid, svarer til den periode, der er defineret som »under og efter [en handelstransaktion]« i artikel 3, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv

97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (herefter »direktiv 2005/29«)?

B Skal artikel 10, stk. 2, litra g), i direktiv 2008/48, i forhold til begreberne »klart og koncist« og »alle antagelser lagt til grund ved beregningen af denne procentsats«, fortolkes således, at:

- de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af de årlige omkostninger i procent (ÅOP), tydeligt skal markeres i aftalen som antagelser, der anvendes til at beregne ÅOP, eller
- forbrugeren selv skal fastlægge de passende antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP på baggrund af de kontraktmæssige vilkår?

Anførte EU-retlige bestemmelser

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF (EUT 2008, L 133, s. 66) (herefter »direktiv 2008/48«), artikel 5, stk. 1, litra g), artikel 6, stk. 1, litra f), artikel 10, stk. 3, litra c), d), f), g) og h), artikel 10, stk. 5, litra f), artikel 19, stk. 5, bilag III, punkt 3

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (»direktivet om urimelig handelspraksis«), (EUT 2005, L 149, s.22) (herefter »direktiv 2005/29«), artikel 3, stk. 1, artikel 7, stk. 1

Anførte nationale retsfor skrifter

Zákon č. 129/2010 o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (lov nr. 129/2010 om forbrugerkreditaftaler og andre lån og om lån til forbrugere og ændring af visse retsakter), herefter »lov nr. 129/2010«: artikel 9, stk. 2, og artikel 11, stk. 1.

Artikel 9, stk. 2, i lov nr. 129/2010 bestemmer, at »en forbrugerkreditaftale skal, ud over de generelle bestemmelser i Občiansky zákonník (den civile lovbog), specificere følgende elementer:

[...]

f) forbrugerkreditaftalens løbetid og datoen for den endelige tilbagebetaling af forbrugerkreditten,

g) det samlede beløb og forbrugerkreditens specifikke valuta og betingelserne for låneudbetaling,

[...]

i) forbrugerkreditens debitorrente, betingelserne for dens anvendelse, indekset eller referencesatsen, som forbrugerkreditrenten er knyttet til, samt de perioder, hvor forbrugerkreditens debitorrenten ændres, betingelserne og metoden til at foretage en sådan ændring; hvis der anvendes a forskellige debitorrenter for forbrugerkreditte, afhængigt af, hvilke betingelser, der er opfyldt, skal ovennævnte oplysninger om alle gældende debitorrenter for forbrugerkreditte angives,

j) de årlige omkostninger i procent og det samlede beløb, forbrugeren skal betale, beregnet på grundlag af de data, der var gældende på tidspunktet for indgåelse af forbrugerkreditaftalen; og eventuelle antagelser, der er lagt til grund ved beregning af de årlige omkostninger i procent, skal angives,

k) det samlede kreditbeløb, antallet af tilbagebetalinger og tidspunktet for tilbagebetaling af hovedstol, renter og andre gebyrer, og hvor det er relevant, rækkefølgen for, hvordan tilbagebetalingerne vil blive anvendt på de forskellige udeståender med forskellige forbrugerkreditrenter med henblik på tilbagebetaling af forbrugerkreditte,

l) [...],

m) en kortfattet opgørelse, der angiver datoer og betingelser for tilbagebetaling af renter og tilknyttede faste eller engangsgebyrer, hvis gebyrerne og renterne skal betales uden amortisering af hovedstolen,

n) hvor det er relevant, gebyrer for at have en eller flere konti, hvor både betalingstransaktioner og hævnings registreres, og hvis det er obligatorisk at åbne en konto, også omkostninger forbundet med brug af betalingsmidler, både for betalingstransaktioner og for hævnings og andre omkostninger, der opstår i forbindelse med en forbrugerkreditaftale og de betingelser, hvorunder disse omkostninger kan ændres,

[...]

r) størrelsen af de omkostninger, som forbrugeren har pådraget sig for notarvirksomhed, hvis omkostningerne er kendt af kreditgiveren.

[...]«.

Efter artikel 11, stk. 1, i denne lov »anses en ydet forbrugerkredit for at være rentefri og gebyrfri, hvis:

[...]

b) forbrugerkreditaftalen ikke indeholder de elementer, der kræves i henhold til artikel 9, stk. 2, litra a) til litra k), r) og y),

[...]«.

Zákon č. 40/1964 Zb., občiansky zákonník (lov nr. 40/1964, den civile lovbog), herefter »civillovbogen«, artikel 122, stk. 1 og 2.

Det fremgår af artikel 122, stk. 1, i civillovbogen »fristen, der er angivet i dage, begynder at løbe dagen efter, den begivenhed, som er afgørende for fristens begyndelse. Femten dage er en halv måned«.

Det fremgår af artikel 122, stk. 2, i civillovbogen, at »udløbet af en frist, der er fastsat i uger, måneder eller år, falder på den dag, hvor navnet eller nummeret svarer til den dag, hvor den begivenhed, hvorfra fristen begyndte at løbe, finder sted. Hvis der ikke er en sådan dag i den sidste måned, er fristens udløb på den sidste dag i den pågældende måned«.

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Den 29. oktober 2014 indgik sagsøgerne i den foreliggende sag en aftale om forbrugerkredit med det sagsøgte pengeinstitut, og samme dag blev lånet krediteret til sagsøgernes bankkonto. Låneaftalen blev indgået for en bestemt periode, og sagsøgerne indvilligede i at tilbagebetale lånet i 108 månedlige rater á 54,20 EUR. De månedlige afdrag skulle betales senest den 20. i hver måned. Forfaldsdatoen for første afdrag var den 20. december 2014, og den endelige tilbagebetalingsdato for lånet blev fastsat til den 20. november 2023. De årlige omkostninger i procent (ÅOP) blev fastsat til 17,93%, og det samlede beløb, der skulle tilbagebetales, var 5 858,98 EUR.
- 2 Punktet i forbrugslånsaftalen med titlen »Antagelser anvendt ved beregningen af ÅOP« lyder: "Lånet blev ydet straks, fuldt ud; låntageren vil opfylde sine forpligtelser på de vilkår og inden for de frister, der er angivet i kreditaftalen; renten gælder indtil låneforholdets ophør". I aftalens punkt 12 i del III er det angivet, at »Aftalen er indgået for [...] en bestemt periode, indtil alle forhold, der er opstået i forbindelse med det ydede lån, er fuldt ud indfriet«.
- 3 Sagsøgerne anfægtede kreditaftalen og anlagde søgsmålet for Okresný súd Prešov (kredsdomstolen i Prešov, Slovakiet), hvor sagsøgeren gjorde gældende, at aftalen krænkede sagsøgernes rettigheder som forbrugere, fordi den ikke specificerede aftalens varighed eller specificerede antagelserne ved beregningen af ÅOP.
- 4 Retten i første instans afviste søgsmålet og konkluderede at det var tilstrækkeligt, at aftalens varighed kunne udledes af bestemmelserne i kreditaftalen, og specifikt af antallet af månedlige afdrag og forfaldsdatoerne for det første og sidste afdrag.

- 5 Sagsøgerne iværksatte appel til prøvelse af denne dom ved Krajský súd v Prešove (kredsdomstolen i Prešov, Slovakiet), som er den nationale ret, der har fremsat den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse (herefter »den forelæggende ret«).

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 6 Sagsøgerne har gjort gældende, at forbrugerkreditaftalen på flere punkter tilsidesætter sagsøgernes rettigheder som forbrugere, og at aftalen ikke specificerer dens løbetid og mangler en angivelse af de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP. Hvis sagsøgernes krav fandtes berettiget, kunne de kræve, at banken skulle pålægges sanktioner for at krænke deres rettigheder som forbrugere, eksempelvis ved at fratage banken retten til renter.
- 7 Sagsøgerne anser den del af aftalen, hvori det fremgår, at »aftalen er indgået for en bestemt periode, og løber indtil alle forhold, der opstår i forbindelse med det ydede lån, er fuldt ud afviklet« som værende uklar og erstatter en obligatorisk del af aftalen, som omhandler kreditaftalens løbetid. Det er sagsøgernes opfattelse, at kreditaftalen bør præcisere aftalens løbetid klart, således at forbrugeren ikke skal finde frem til disse oplysninger ved at udlede dem fra andre kontraktvilkår.

Kort fremstilling for begrundelsen for forelæggelsen

Det første spørgsmål:

- 8 Den forelæggende ret har for det første anført, at Domstolen i sag C-42/15 allerede har fortolket klarheden og præcisionen af de obligatoriske elementer i en forbrugerkreditaftale, specifikt med hensyn til oplysninger om størrelse, antal og hyppigheden af afdrag på lån. I dommen af 9. november 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, præmis 50, udtalte Domstolen, at det ikke er nødvendigt, at kreditaftalen angiver forfaldsdatoen for hver betaling, forudsat, at »aftalens betingelser uden videre gør det muligt for forbrugeren med sikkerhed at identificere datoerne for disse betalinger«.
- 9 Den forelæggende ret finder imidlertid, at det er vanskeligt at fastslå oplysningerne om aftalens løbetid på baggrund af de andre kontraktvilkår, såsom kontraktbestemmelser vedrørende afdrag, eller ved henvisning til (fristen) for fuld tilbagebetaling af alle forpligtelser.
- 10 Den forelæggende ret finder, at forfaldsdatoen for det første og sidste afdrag ikke nødvendigvis svarer til aftalens løbetid. Navnlig er genstanden for kreditaftalen en ydelse, der i modsætning til køb af varer, ydes i et nærmere angivet tidsrum, og forbrugeren er berettiget til de fordele, der følger af kredittjenesten i hele dens leveringsperiode.

- 11 Selv om kontraktens varighed ifølge førsteinstansretten også kan fastsættes ud fra en aftale, hvorefter kontraktforholdet er indgået for en bestemt periode, indtil alle forhold, der er opstået på grundlag af eller i forbindelse med, at lånet er fuldt ud afviklet, antager den forelæggende ret ikke desto mindre, at eftersom direktivet kræver, at kontraktens løbetid skal defineres klart og koncist, er det meget problematisk at fastlægge en præcis tidsramme for kreditydelsen og dermed også dens løbetid, og det specifikke tidspunkt for fuldstændig, faktisk afvikling af alle forpligtelser. Selv om kreditaftalen er indgået for en bestemt periode, er aftalens gyldighed, indtil alle forpligtelser er fuldt afviklet, ubestemt.
- 12 I denne forbindelse henviser den forelæggende ret til EU-retlige bestemmelser vedrørende begrebet »en kreditaftales løbetid«. Efter den forelæggende rets opfattelse er det klart, at direktiv 2008/48 tillægger kontraktens varighed systemisk betydning, hvilket styrker konklusionen om, at det ikke er tilstrækkeligt for forbrugerne at skulle beregne eller forudsætte aftalens løbetid. Det kan antages, at hvis en forbruger skulle beregne (ud fra afdrag) eller forudsætte (ud fra den endelige tilbagebetaling af lånet) kreditaftalens løbetid, synes sådanne beregninger eller formodninger vedrørende aftalens løbetid ikke at være i overensstemmelse med kravet om klarhed og om, at angivelserne skal være koncise, som er fastsat i artikel 10, stk. 2, i direktiv 2008/48.
- 13 Slovakisk lovgivning i henhold til civillovbogens artikel 122, regulerer beregning af tid, blandt andet i måneder og år, og derfor kunne en angivelse af aftalens løbetid i måneder eller år, ifølge den forelæggende ret, svare til en klar indikation af kreditaftalens løbetid og dermed opfylde kravet om klarhed og koncighed i henhold til direktiv 2008/48.
- 14 Den forelæggende ret er også af den opfattelse, at de præcise grænser for en kreditaftales løbetid er vigtige for forbrugerne, ikke kun med henblik på at udøve rettigheder i løbet af aftalens løbetid, men også på grund af fastlæggelsen af, for eksempel i perioden inden indgåelsen af en kommerciel transaktion vedrørende et produkt, om tidspunktet ligger under og efter dens indgåelse i henhold til artikel 3, stk. 1, i direktiv 2005/29.
- 15 Den forelæggende ret har anført, at der er en sammenhæng mellem direktiv 2005/29, direktiv 2008/48 og Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige vilkår i forbrugeraftaler (jf. Domstolens dom af 15.3.2012, Pereničová og Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144). Selv om den forelæggende ret ikke anmoder om en fortolkning af direktiv 93/13, kan den ikke udelukke muligheden for, at det, navnlig for så vidt angår kravet om specificitet af kontraktvilkår, er vigtigt at nå målene med direktiv 93/13 (jf. Domstolens dom af 20.9.2017, Andriuc m.fl., C-186/16, EU:C:2017:703). Hovedsagens genstand er også at vurdere, om de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP, er passende, og derfor har den forelæggende ret også til hensigt at tage stilling til indførelsen af urimelig og vildledende handelspraksis, hvilket rejser spørgsmålet om, hvorvidt perioden efter afslutningen af en handelstransaktion i henhold til

artikel 3, stk. 1, i direktiv 2005/29 svarer til perioden efter afslutning af leveringen af tjenesteydelsen, som kan falde sammen med perioden efter aftalens løbetid.

Det andet spørgsmål:

- 16 Ud fra ordlyden af artikel 10, stk. 1, i direktiv 2008/48, fremgår det klart, at direktivet kræver, at kreditaftalen indeholder de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP [(litra g)], selv om samme artikel 10, stk. 2, også kræver specificering af individuelle antagelser, såsom for eksempel kreditbeløbet [(litra d)], størrelse, antal og hyppighed af betalinger [(litra h)], omkostninger [præmis k)]. Spørgsmålet er i denne sammenhæng, hvorfor direktiv 2008/48 kræver, at der, ud over specificering af selve ÅOP, også skal specificeres alle de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP, når alle de antagelser, der er nødvendige for at beregne ÅOP, skal fremgå som obligatoriske og særskilte elementer i kreditaftalen.
- 17 Den forelæggende ret finder, at det er nødvendigt at specificere de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP, af hensyn til gennemsigtigheden af oplysningerne om ÅOP og den eventuelle mulighed for at efterprøve rigtigheden. Dette synspunkt understøttes af kravet i indledningen til artikel 10, stk. 2, hvorefter disse antagelser skal angives »klart og koncist«. Den forelæggende ret finder, at gennemsnitsforbrugeren ikke er i stand til at identificere alle de antagelser, der er anvendt ved beregning af ÅOP ud fra en kontrakt, der fylder mange sider. I dette tilfælde er kontrakten og det europæiske standardoplysningsskema for forbrugerkredit på 10 sider.
- 18 Hvis de enkelte komponenter i ÅOP var angivet i låneaftalen som de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP, ville forbrugeren være væsentligt bedre informeret. Dette ses tydeligst i tilfældet med omkostningerne i forbindelse med forvaltning af en kreditkonto [artikel 10, stk. 2, litra k), i direktiv 2008/48], hvis kreditor ikke medtager en sådan omkostning ved ÅOP-beregningen, idet han mener, at en sådan omkostning blev frivilligt indgået, mens det ikke fremgår af kontraktens indhold, om en sådan omkostning var medtaget i ÅOP-beregningen eller ej. Kravet om at kategorisere en sådan omkostning som »antagelse for ÅOP-beregning« ville indikere, om långiveren medtog en sådan omkostning i beregningen.
- 19 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at direktivet ikke blot kræver, at de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP, skal specificeres, men også præciseres på en klar og koncis måde. Dette krav er opfyldt, hvis antagelserne præsenteres i form af et resumé, ellers er kravet om klarhed og koncighed muligvis ikke opfyldt, da formelen i punkt 1 i bilag I til direktiv 2008/48 ikke i sig selv er enkel, og hvis forbrugeren selv skulle identificere særlige antagelser, der blev anvendt ved beregningen af ÅOP i kontrakten, virker en sådan struktur (formel og behovet for identifikation i en omfattende kontrakt) ikke klar og koncis.

- 20 Den forelæggende ret finder, at er de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP gentagne gange i direktiv 2008/48 [artikel 5, stk. 1, litra g), artikel 6, stk. 1, litra f), artikel 10, stk. 5, litra f), artikel 19, stk. 5, punkt 3 i bilag III] beskrevet som et retligt instrument, der angiver gyldigheden af de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP, og det kræver også implicit, at alle antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP præsenteres i en oversigt.

ARBEJDSDOKUMENT